

På grund af det nu anförda får jag vördsamt hemställa,
att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kongl. Maj:t
anhålla om utgifvandet — helst årligen — af en
statistik rörande folkundervisningen i Sverige.

Stockholm den 23 Januari 1886.

Emil Hammarlund.

N:o 19.

Herr **G. Ericsson i Stockholm:** *Om ändring i grunderna för be-
villning af fast egendom samt af inkomst af kapital och
arbete.*

Att afhjelpa den ojämhet i beskattningen, som utgör en af de
förmämsta orsakerna till bristande jämlikhet mellan olika samhällsklas-
ser, har redan länge varit föremål för statsmakternas omsorger. De
steg, som redan tagits i denna riktning, förtjena allt erkännande, vare
sig bördorna lättas för allmogen, såsom i fjol genom minskningen i
grundskatterna, eller för samtliga mindre bemedlade, såsom år 1883
genom minskningen i de personliga skatterna och höjandet af existens-
minimum. Men ofantligt mycket, ja det mesta, återstår ännu att göra.

En skatteform, som på senare tid vunnit allt mera erkännande,
är den *progressiva beskattningen*, då skatten utgår efter stigande skala,
så att den förmögne erlägger en större part af sin egendom än den
mindre förmögne. Om t. ex. den ene för 4,000 kronors inkomst
skattar 40 och den andre för 16,000 kronor skattar 160, så utgör
skatten lika stor part af bådas inkomst, eller en procent. Men om

skatten för den senare höjes till 320 kronor, skattar han dubbelt mot den förre, eller två procent.

Den progressiva beskattningen har redan vunnit många anhängare, särdeles bland de mindre lyckligt lottade inom samhället. Men den har ock mött många och svåra invändningar. Den oftast återkommande bland dem är, att progressiv skatt vore ett steg mot kommunismen, en tunga lagd på duglighet och arbetsflit, hvilka härmed skulle gå miste om den belöning, som ligger i ett samlat kapital.

Allt för vidlyftigt blefve att utreda, huru härmed förhåller sig, och för mitt närvarande syfte är det icke heller behöfligt. Här må blott framhållas, att progressiv skatt i vårt land under närvarande förhållanden snarare innebure en återgång till än en afvikelse från den likformiga beskattningen.

Ty det är icke sagdt, att alla skatta lika, derföre att de erlægga i skatt lika stor procent af sin förmögenhet eller inkomst. Det börjar allt mer erkännas att likhet i beskattning först då inträder, när skatten svarar mot hvars och ens förmåga att bära den. Men det är gifvet, att en person med 10,000 kronors inkomst har mycket lättare att undvara en viss procent deraf, än en annan med blott 2,000 kronor; och för en tredje med 100,000 kronor är det ännu mycket lättare. Skatteprocenten är här lika, men skatteförmågan högst betydligt olika, och det till den fattigares nackdel.

Dertill kommer, att staten hemtar större delen af sina inkomster från den indirekta skatten. Allmänt erkännes, att denna skatt drabbar den fattige tyngre än den rike. Bäst vore derföre om den kunde helt och hållet afskaffas och ersättas med direkt skatt. Men så länge detta stöter på oöfvervinneliga hinder, synes den enklaste rättvisa kräfva, att den direkta skatten, eller bevillningen, göres progressiv för att i någon mån uppväga den orätt, som genom den indirekta skatten öfvas mot den mindre bemedlade.

Till slut må erinras, att den progressiva skatten redan nu på visst sätt ingår i vårt skattesystem. I följd af stadgandena om existensminimum och skattefrihet för viss del af inkomst under 1,800 kronor, utgör bevillningen i allmänhet för en inkomst af 500 kronor 50 öre eller en tiondedels procent, för 900 kronor 4 kronor 50 öre eller en half procent, för 1,200 kronor 9 kronor eller tre fjerdedels procent, och först för 1,800 kronor 18 kronor eller en procent.

Om dessa skäl synas tala för en utsträckt tillämpning af det progressiva skattesystemet hos oss, bjuder dock klokheden, att öfvergången må ske med varsamhet, så att skattens stegring uppåt ej må fortgå

allt för hastigt, innan systemet hunnit af erfarenheten pröfvas. Till en början ligger nemligen hufvudvigten derpå, att sjelfva principen varder erkänd; och dess tillämpning kan sedermera utsträckas, om den visar sig medföra goda och nyttiga verkningar.

Enklast vore visserligen, att till grund för beräkningen af progressiv skatt lades en viss aritmetisk formel; men då en dylik torde blifva svår att uppfatta för den stora mängden, synes den beräkningsgrund böra föredragas, som jag här vill söka göra redo för.

Först och främst bör till vinnande af likformighet skilnaden bortfalla mellan bevilning för *fastighet* och bevilning för *inkomst*. Den förra bör då ersättas med bevilning för *inkomst af fastighet*, dock utan rätt att derföre räkna sig till godo den skattefrihet, som är medgifven för lägre inkomst af kapital och arbete.

Vidare skulle de skattdragande indelas i klasser eller grupper efter storleken af sin inkomst. Första klassen skulle omfatta dem, som hafva till och med 2,000 kronor beskattningsbar inkomst, och af de följande klasserna skulle andra klassen omfatta personer, hvars inkomst går öfver 2,000 kronor till och med 4,000 kronor, den tredje klassen skulle gå från 4,000 kronor till och med 8,000 kronor, den fjerde skulle gå från 8,000 kronor till och med 16,000 kronor, den femte skulle gå från 16,000 kronor till och med 32,000 kronor, den sjette skulle gå från 32,000 kronor till och med 64,000 kronor o. s. v. För hvarje gång en persons inkomst öfverskrider gränsen till en ny skatteklass bör hans bevilning för *öfverskottet* ökas i andra klassen med 50 öre för hundra, i tredje med 50 öre för hundra, i fjerde med *en* krona för hundra, i femte med *en* krona för hundra samt i sjette klassen med *en* krona för hundra.

Om en person har en beskattningsbar inkomst af t. ex. 64,000 kronor, skulle han således skatta för de första 2,000 kronorna med en (1) för hundra eller 20 kronor, för öfverskottet från 2,000 kronor till 4,000 kronor med *en* och en half ($1\frac{1}{2}$) för hundra eller 30 kronor, från 4,000 kronor intill 8,000 kronor med två (2) för hundra eller 80 kronor, från 8,000 kronor intill 16,000 kronor med tre (3) för hundra eller 240 kronor, från 16,000 kronor intill 32,000 kronor med fyra (4) för hundra eller 640 kronor, från 32,000 kronor intill 64,000 kronor med fem (5) för hundra eller 1,600 kronor. Hela hans bevilning skulle då uppgå till 2,610 kronor mot 640 kronor för närvarande. Något maximum, hvaröfver skattens stegring icke bör gå, lär i vårt millionärfattiga land knappast vara nödigt att bestämma; dock bör naturligtvis skatten ökas i rättvis proportion med årliga inkomsten i öfverensstämmelse med

ofvan angifna grunder, hvars närmare bestämmande jag öfverlemnar åt Bevillnings-Utskottet, som helt visst eger förmåga att utreda och formulera en framställning i angifvet syfte. Man skall må hända förebrå mig att de siffror jag begagnat äro godtyckliga, och att gränsen emellan de olika skatteklasserna är godtycklig. Jag medgifver gerna detta, men sådant kan svårligen undvikas, och skall kunna sägas det samma hvarhelst gränsen sättes. Att jag i mitt förslag icke begagnat samma proportion i bevillingens ökning i förhållande till inkomstbeloppet, har skett för nödvändigheten att taga behörig hänsyn till de kommunala bidragen, som utgå efter den utdebiterade bevillingen.

På grund af det här anförda föreslår jag alltså,

att Riksdagen ville besluta att låta uppgöra förslag till förändring i bevillningsförordningen på hufvudsakligen följande grunder:

1:o) *att* all bevilling, vare sig af fastighet, kapital eller arbete, bör utgå efter uppskattad inkomst.

2:o) *att* de skattdragande indelas i klasser efter storleken af sin inkomst, första klassen omfattande personer med inkomst till och med 2,000 kronor, andra klassen till och med 4,000 kronor, tredje klassen till och med 8,000 kronor, fjerde klassen till och med 16,000 kronor, femte klassen till och med 32,000 kronor, sjette klassen till och med 64,000 kronor;

3:o) *att* bevillingen utgår med oförändradt belopp för personer tillhörande första klassen, men för hvarje gång deras inkomst öfverstiger gränsen till ny skatteklass, ökas det så att i andra klassen utgår emellan 2,000 kronor och 4,000 kronor *öfverskottet* med en krona och 50 öre, i tredje klassen från 4,000 kronor till och med 8,000 kronor med två kronor, i fjerde klassen från 8,000 kronor till och med 16,000 kronor med tre kronor, i femte klassen från 16,000 kronor till och med 32,000 kronor med fyra kronor och i sjette klassen från 32,000 kronor till och med 64,000 kronor med fem kronor, allt för hundra kronor af inkomstbeloppet;

4:o) *att* nu gällande existensminimum och skattefrihet för viss del af lägre inkomst af kapital eller

arbete i oförändradt skick bibehålles, hvaremot sådan befrielse ej må ega rum för motsvarande inkomst af fastighet.

Om vördsam remiss till Bevillnings-Utskottet anhålles.

Stockholm den 23 Januari 1886.

Gustaf Ericsson.

N:o 20.

Herr **Arvid Gumelius:** *Om beviljande af ett extra anslag å 10 millioner till låneunderstöd åt enskilda jernvägsanläggningar under åren 1887—1891.*

Sedan det visat sig, att spörsmål om statsunderstöd i en eller annan form åt jernvägar kunna i betänklig grad förrycka riksdagsarbetet och inverka jenväl på andra frågors afgörande, beslöt 1871 års Riksdag anvisa 2 millioner årligen under 5 år såsom lån åt enskilda banor, hvilka, efter vederbörlig utredning, Kongl. Maj:t pröfvade dermed företrädesvis böra understödjas.

År 1876, då femårsperioden skulle utlöpa, ville mången »pausera» i jernvägsbyggande, hvaremot jernvägsiffrare i stort antal och från många landsdelar förberedde ett kombineradt anfall mot statskassan eller Riksgäldskontoret, som förmenades böra tillsläppa några tiotal millioner för att på ett eller annat sätt understödja byggandet af nya banor. Riksdagen var ej benägen för någondera ytterligheten, utan fortgick på förut inslagen väg genom att å nyo anvisa 10 millioner, att under 5 år och med 2 millioner om året utlånas till enskilda jernvägsbolag.

År 1881 väcktes förslag dels om 10, dels om 5 millioner jernvägslån att utgå i 5 år med en femtedel årligen. Stats-Utskottet ansåg beloppet kunna minska från förutvarande 10 till $7\frac{1}{2}$ millioner,